

หยุดวิกฤตศรัทธาสถาบันแพทย์ (2)

หุ่นส่วนประเทศไทย

■ นว.อำพล จินดาวัฒน์
สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ขาวตาลลงโทษแพทย์ที่นครศรีธรรมราช เมื่อหลายปีก่อน ถูกกระพือเกินจริงจนทำให้หมอมหาวิฤตกันไปทั่ว

ข่าวความขัดแย้งเรื่องอำนาจการจัดสรรเงินทองในระบบหลักประกันสุขภาพที่โรงพยาบาลและหมอภาครัฐต้องมีภาระงานเพิ่มล้นมือ ในขณะที่ดูเหมือนว่าเงินจะน้อยลง สัมพันธภาพของหมอกับคนไข้และประชาชนเปลี่ยนไป หมอพี่ๆ น้องๆ ในระบบเดียวกันที่ทำงานต่างระดับทะเลาะกัน ขัดแย้งกัน เป็นไก่ในแข่ง ขยายวงและรุนแรงขึ้น ขยายวงไปปะทะเข้ากับประชาชนด้วย

ล่าสุด ข่าวกรณีศาลให้กระทรวงสาธารณสุขชดใช้เงินเยียวยากรณีเด็กป่วยเป็นวัณโรค กำลังถูกขยายผล ปลูกเรืออารมณ์ เป็นความขัดแย้งที่ขยายวงไปไกล มีการนำเสนอว่าศาลลงโทษหมอมหาวิฤตมีความผิดให้ชดใช้เงินทองจำนวนมาก

หมอมหาวิฤตตั้งใจจะทำดีจะเดือดร้อนกันไปทั่วทั้งที่เรื่องเช่นนี้ไม่เป็นความจริง เพราะศาลไม่ได้บอกว่าหมอมหาวิฤต ไม่ได้ให้หมอมหาวิฤตใช้ค่าเสียหายเพียงให้กระทรวงสาธารณสุขช่วยเหลือเยียวยาคนไข้ แต่หมอมหาวิฤตทั่วประเทศก็หวาดวิตก น้อยเนื้อต่ำใจ กลายเป็นไฟลามทุ่ง

น่าเห็นใจหมอมหาวิฤต ที่มีมากมายได้รับผลกระทบไปด้วย ตื่นตระหนกไปทั่วแผ่นดิน ถ้าไม่ตั้งสติ ใช้ปัญญามองปัญหาอย่างรอบคอบ เรื่องแบบนี้อาจกลายเป็นน้ำผึ้งหยดเดียว ซึ่งในที่สุดจะกลับกลายเป็นวิกฤตศรัทธาสถาบันแพทย์ที่อ่อนแออยู่แล้ว ทำให้เลวร้ายซ้ำเข้าไปอีก

การดูแลทางการแพทย์ไม่ใช่งานบริการทั่วไป แต่เป็นงานวิชาชีพที่ต้องใช้วิทยาการความรู้ความสามารถขั้นสูง ใช้ทั้งวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ นอกจากเกิดผลการรักษาที่ดีแล้ว ก็ย่อมมีโอกาสเกิดผลกระทบในทางร้ายได้ ยิ่งบ่อยมาก ตรวจสอบมาก รักษามาก ก็เสี่ยงมากตามไปด้วย

ผลเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดได้ทั้งจากสาเหตุเชิงระบบ เช่น ความไม่พร้อม หรือความขาดแคลนด้านต่างๆ หรือเกิดจากความผิดพลาดของคน ซึ่งเป็นส่วนน้อย หรือเกิดแบบสุดิวสัยไม่รู้สาเหตุก็มาก

ไม่มีหมอมหาวิฤตคนใดอยากให้คนไข้ของตัวเองเกิดผล

เสียหายจากการดูแลรักษา แต่เมื่อมีผลเสียหายเกิดขึ้นไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม คนไข้อาจเสียหายมากถึงแก่ชีวิตหรือพิการ หรือเสียหายน้อยทำให้ต้องเสียเวลาเสียเงินทองในการรักษานานขึ้น คนไข้และญาติก็ทุกข์ หมอก็ไม่มีความสุข

ถ้าเป็นระบบที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่เอาเงินทองค่าตอบแทนเป็นตัวตั้ง เช่น ระบบบริการของรัฐมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหมอกับคนไข้และญาติ มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นก็พูดคุยปรึกษาหารือกัน ดูแลช่วยเหลือกันแบบพึ่งพาอาศัย มีการช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายอย่างเหมาะสมก็ไม่นำไปสู่การฟ้องร้องที่ผลักดันให้ทั้งสองฝ่ายต้องกลายเป็นคู่ต่อสู้กันไป

แต่ถ้าเมื่อใดที่คนไข้รู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือไม่ได้รับการเยียวยาช่วยเหลือ หรือไม่มีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ก็จะนำไปสู่การฟ้องร้องตามมาได้

มีความพยายามเสนอออกกฎหมายตั้งกองทุนช่วยเหลือเยียวยาคนไข้ที่เสียหายจากการแพทย์ ซึ่งจะช่วยคนไข้ที่ได้รับผลกระทบเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ถูกผิด จะช่วยลดการฟ้องศาลเพื่อเรียกร้องความเสียหาย เพราะคนไข้จะได้รับการเยียวยาอย่างเหมาะสม หมอก็ไม่ต้องเดือดร้อนสามารถแนะนำช่วยเหลือคนไข้ได้สะดวกใจสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันก็ยืนยาว

แต่น่าเสียดายที่ความพยายามนี้ กลับถูกคัดค้านอย่างเอาเป็นเอาตายจากหมอบางกลุ่ม ดังนั้น เมื่อไม่มีกองทุนช่วยเหลือเยียวยาแบบที่ว่า เมื่อคนไข้มีปัญหา ไม่มีใครช่วยเหลือ จึงต้องฟ้องศาล เนื่องจากไม่มีทางเลือกที่ดีกว่า

อีกสาเหตุหนึ่งที่เกิดขึ้นและกลายเป็นวิกฤตต่อสถาบันแพทย์ก็คือ การนำการแพทย์ไปผูกโยงกับเงินทอง ธุรกิจแบบค้ากำไร เมื่อค่ารักษาแพง คนไข้ก็คาดหวังผลว่าต้องดีร้อยเปอร์เซ็นต์ จึงจะสมกัน เมื่อใดที่มีปัญหาแทรกซ้อนเกิดความเสียหายขึ้นไม่ว่าจะจากเหตุใด ก็มักจะหาทางเรียกร้องการชดเชยที่สูงตามไปด้วย แต่ในระบบเอกชนมีความพร้อมสูง จึงสร้างระบบบริหาร

ความเสียหายได้ดีกว่าภาครัฐที่มีความขาดแคลนไปเสียทุกด้าน จึงสามารถรับมือกับปัญหาได้ดีกว่าไม่ว่าจะเป็นระบบประกันความเสียหาย ระบบการจัดการกับปัญหาอย่างรวดเร็วทันที่ เช่น เมื่อคนไข้เกิดความเสียหายขึ้น ก็ไม่รอให้พิสูจน์ถูกผิด รีบเจรจาช่วยเหลือ การฟ้องร้องก็เบาบาง

แต่น่าเห็นใจในระบบรัฐ ซึ่งมีโอกาสเกิดความเสียหายได้มากกว่า เพราะเป็นระบบที่ขาดความพร้อมในทุกด้าน ระบบการจัดการเรื่องนี้ก็ไม่มีแข็งแรง ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงในระยะหลังๆ จึงมาเกิดที่ระบบของรัฐ ซ้ำเติมกลายเป็นความทุกข์ ความเครียด ความขุ่นข้องหมองใจแก่หมอในระบบของรัฐ ที่มีภาระงานหนัก ค่าตอบแทนน้อย กลายเป็นวงจรอุบาทว์ซ้ำเติมสถานการณ์ให้เลวร้ายเข้าไปอีก

เมื่อเกิดอะไรกระทบเข้ากับความรู้สึกไม่ดี ซึ่งสะสมมานานและสะสมมากขึ้น ประกอบกับมีคนบางกลุ่มคอยกระพือ สื่อสารความจริงบ้างเท็จบ้าง ปลุกเร้าอารมณ์ให้หมอบุ๊นเคืองมากขึ้นตลอดเวลา กลายเป็นการชวนทะเลาะ ทั้งในแวดวงกันเองที่มีความคิดเห็นแตกต่าง ลามไปชวนทะเลาะกับแวดวงอื่น กับประชาชนและสังคมไป

สถานการณ์เช่นนี้มีผลทำให้คนไข้ ประชาชน และสังคมเริ่มไม่แน่ใจ ไม่ไว้วางใจในการมอบอำนาจและหน้าที่ให้หมอกทำ กระทบไปถึงความศรัทธาที่มีมาตั้งแต่ต้น

จริงหรือไม่ที่หมอกกล่าวว่า องค์กรกลางของวิชาชีพที่สังคมมอบให้ทำหน้าที่เป็นกลไกพัฒนามาตรฐานวิชาการและจริยธรรม และให้ทำหน้าที่ถ่วงดุลช่วยเหลือทั้งประชาชนและหมอให้เกิดความเป็นธรรม ระยะหลังๆ มีแนวโน้มไปทำหน้าที่ปกป้องหมอก การแสดงออกบางอย่างกลายเป็นการกล่าวโทษประชาชน แสดงการเป็นปฏิปักษ์กับประชาชนและสังคม แยกพวกแยกค่าย ทำให้กระทบต่อความศรัทธาความไว้วางใจของประชาชน

เมื่อเกิดปัญหา เมื่อหมดความไว้วางใจ ฟังพากลไกไม่ได้ ไม่มีกลไกเยียวยาช่วยเหลือที่เป็น

ธรรมและเหมาะสม ประชาชนก็หันหน้าไปพึ่งศาล หมอก็ไม่พอใจ กลายเป็นวงจรอุบาทว์ซ้ำเติมอีก เรื่องนี้ควรได้รับการพิจารณาอย่างมีโยนิโสมนสิการ

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดูเหมือนนับวันจะเลวร้ายขึ้น ไม่มีใครได้ประโยชน์เลย เป็นปัญหาเรื่องวิธีคิดและเป็นปัญหาเชิงระบบ ที่แก้ไม่ได้ด้วยการใช้อารมณ์ ปลูกกระดม ยั่วยุ กล่าวร้าย กล่าวโทษ ตีโพยตีพาย หรือแสดงความน้อยเนื้อต่ำใจ

หมอดีๆ มีเต็มประเทศ อุทิศตน เหน็ดเหนื่อย เสียสละเพื่อคนไข้ งานหนัก น่าเห็นใจ แต่ทำไมจึงเกิดวิฤตศรฐธาเพิ่มขึ้น?

“หมอเหมือนปลา ประชาเหมือนน้ำ”

ทั้งหมอ คนไข้ ประชาชน ทุกภาคส่วนในสังคมต้องพึ่งพากันและกัน ทำหน้าที่ของแต่ละส่วนให้ดี ให้ถูกต้อง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างเพื่อนมนุษย์ ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่สร้างความเป็นศัตรูกัน ไม่ยั่วยุกล่าวหาว่าร้าย ไม่ทำร้ายทำลายกัน

ทุกฝ่ายจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นปกติสุข 🙏